

Centrul pentru Jurnalism Independent - www.cji.ro

Raport de activitate - 2009

Despre CJI

Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) – organizație non-guvernamentală, non-profit – acționează pentru **profesionalizarea presei prin păstrarea standardelor jurnalistice și prin dezvoltarea unui mediu echilibrat, onest și responsabil în mass-media.**

CJI militează pentru **apărarea libertății de expresie** ca drept fundamental al omului și condiție obligatorie a oricărei democrații.

Centrul pentru Jurnalism Independent contribuie la **facilitarea dialogului social prin susținerea schimbărilor democratice**, prin **responsabilizarea factorilor de decizie** și prin **încurajarea participării active a cetățeanului.**

Proiectele Centrului pentru Jurnalism Independent abordează: libertatea de expresie, liberul acces la informațiile de interes public, etica jurnalistică, profesionalizarea jurnaliștilor și consolidarea formelor asociative ale profesioniștilor de media, eliminarea cenzurii financiare din presă, promovarea presei ca serviciu de interes public, transparența surselor de finanțare ale mass media, etc.

Centrul pentru Jurnalism Independent oferă instruire și asistență profesională jurnaliștilor și organizațiilor de presă din România. CJI organizează cursuri, seminarii, dezbateri, mese rotunde, stagii de documentare. Peste 10.000 de persoane au beneficiat de cursuri de la înființarea CJI, în 1994.

I. Activități

A. Programe

❖ Autoreglementarea în presă – mai 2008 – octombrie 2009

Programul și-a propus să consolideze atât rolul de *câine de pază* al democrației pe care îl are presa, cât și capacitatea organizațiilor profesionale din mass media de a fi jucători importanți în procesul de advocacy și de a acționa ca agenți ai schimbării, prin creșterea calității jurnalismului, întărirea libertății, independenței și a transparenței presei. Principalele obiective au fost:

1. Să documenteze perspectivele procesului de autoreglementare în România printr-o cercetare sociologică;

2. Să crească responsabilitatea profesioniștilor și organizațiilor care lucrează în domeniu cu privire la rolul de „serviciu public” al presei, prin dezvoltarea unor politici comune de autoreglementare, a unui cod unic de principii etice și prin identificarea mecanismelor de implementare;
3. Să promoveze soluții la nivel național pentru implementarea politicilor de autoreglementare. În

Fig. 1 Întâlnirea Convenției Organizațiilor de Media, mai 2009

cadrul programului au fost realizate următoarele documente:

- **Autoreglementarea presei din România :** Raport de cercetare calitativă [partea I](#); [partea a-II-a](#)
- [Cod deontologic unic](#) pentru presa românească
- Document de poziții privind [Grupul pentru bune practici jurnalistice](#)

Documentele au fost dezbătute în cadrul întâlnirilor

Convenției Organizațiilor de Media (<http://www.cji.ro/articol.php?article=698>; <http://www.cji.ro/articol.php?article=841>)

Nu în ultimul rând, proiectul și-a propus să stimuleze dezbaterile critice atât în procesul de predare a eticii în școlile de jurnalism, cât și în redacții, ca parte a procesului de decizie editorială. Astfel, au fost realizate zece **studii de broșuri** ce aduc în discuție cazuri din presa românească. Materialele au fost realizate de **Liana Ganea** și **Răzvan Martin**, sub coordonarea editorială a **Ioanei Avădani**.

Studiile de caz sunt disponibile la <http://www.cji.ro/articol.php?article=935>.

Proiectul a fost derulat în parteneriat cu Active -Watch – Agenția de Monitorizare a Presei și susținut financiar de Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.

❖ Educație civică prin jurnalism – decembrie 2008 – octombrie 2009

Programul – destinat deopotrivă elevilor de liceu cu preocupări jurnalistice, dar și profesorilor responsabili de realizarea publicațiilor școlare – și-a propus să ofere cunoștințele necesare pentru conceperea și editarea unor produse jurnalistice care, prin calitatea și profesionalismul lor, să stimuleze dezvoltarea spiritului civic și implicarea tinerilor în problemele comunității.

Sesiunile de pregătire au contribuit la creșterea nivelului de educație civică a tinerilor în vederea unei active implicări sociale, civice și politice – condiție esențială pentru consolidarea oricărei democrații.

Beneficiarii direcți au fost liceenii și cadrele didactice din **București, Constanța și Craiova**, orașe în care s-au organizat cursuri de educație civică, jurnalism și management editorial. Programul a mai inclus o școală de vară, desfășurată la București, în luna iulie.

Fig. 2 Participanți la Școala de vară, 13-19 iulie 2009

Programul a fost finanțat de **Uniunea Europeană prin programul PHARE 2006/018-147.01.02/03 Creșterea rolului societății civile în procesul de integrare a României. Componenta 3 – Dezvoltarea sectorului ONG și educație civică.**

❖ Presa și accesul la sănătate în comunitățile de romi – octombrie 2008 – decembrie 2009

După două ediții naționale de succes (2005/2006, 2007), CJi a inițiat o variantă regională a programului ***Presă și accesul la sănătate în comunitățile de romi***. Proiectul și-a propus să crească vizibilitatea problemelor de sănătate ale comunităților de romi din regiune și să promoveze o abordare mai largă a acestui subiect, punând problema accesului la serviciile de sănătate într-o perspectivă mai generală - reducerea sărăciei, incluziunea socială, lupta împotriva corupției, etc. Jurnaliștii din regiune s-au familiarizat cu politicile publice de sănătate referitoare la comunitățile de romi. Nu în ultimul rând, proiectul a sprijinit activitatea de investigație în scopul creșterii numărului de materiale despre acest subiect, în media națională și locală. Materialele realizate în cadrul programului sunt disponibile în limba engleză, dar și în limba țărilor incluse în program (Bulgaria, Macedonia, Romania, Serbia și Ucraina). Investigațiile au fost coordonate de Paul Radu ([Centrul Român pentru Jurnalism de Investigații](http://www.cji.ro)).

Fig. 3 Fetiță la groapa de gunoi din Deva

După sesiunea pregătitoare (decembrie 2008) menită a-i familiariza pe participanți cu filozofia programului și metodologia de lucru, a urmat etapa de realizare a investigațiilor propriu-zise. La finalul programului s-a organizat o conferință internațională menită a disemina rezultatele acestuia și a stimula o dezbatere regională pe tema accesului la sănătate în comunitățile de romi.

Materialele realizate în cadrul programului sunt disponibile pe site-ul CJi-ului: <http://www.cji.ro/articol.php?article=910>

Programul a fost finanțat de [Open Society Institute - Network Public Health Program](#).

❖ Program de jurnalism pe probleme de sănătate mintală, edițiile 2008-2009 și 2009-2010

Programul de jurnalism pe probleme de sănătate mintală se derulează în parteneriat cu [Carter Center](#) din Atlanta, ca parte integrantă a **Programului de sănătate mintală (Mental Health Program)**, coordonat de prestigioasa organizație americană.

În 2008, **Emilia Chiscop** (*Ziarul de Iași*) și **Vlad Mixich**, jurnalist freelance, au beneficiat de *Bursele Rosalynn Carter* pentru jurnalism dedicat sănătății mintale. Câștigătorii ediției 2009 – 2010 au fost doi jurnaliști freelance: **Georgiana Ilie** și **Răzvan Vintilescu**. În cadrul programului, bursierii au de elaborat un proiect jurnalistic, editorial sau cinematografic menit să aducă în atenția opiniei publice chestiuni legate de sănătatea mintală.

Pe durata unui an, toți bursierii sunt asistați de membrii consiliului consultativ (Journalism Fellowship Advisory Board) al Centrului Carter, format din persoane de înaltă reputație în mediul academic și jurnalistic. Bursele oferă, totodată, acces la o varietate largă de resurse documentare și de informație, prin intermediul conexiunilor pe care Centrul Carter le-a dezvoltat cu organizații ale consumatorilor de servicii medicale, ale familiilor, furnizorilor de îngrijiri medicale, cu agenții guvernamentale și din domeniul educației. Bursierii beneficiază, de asemenea, de celelalte facilități oferite de program: acces la mentori, la forumul on-line la care participă actuali și foști bursieri, resurse de training disponibile pe pagina de web a programului.

Bursele pentru jurnaliști sunt parte a efortului internațional lansat de **Programul de Sănătate Mintală al Centrului Carter** pentru a reduce stigmatizarea și discriminarea persoanelor care suferă de boli mintale, precum și a elimina informația incorectă sau bazată pe stereotipuri.

❖ YOU SPEAK - primul campionat de dezbateri online din Romania

Siguranța mediului online, participarea la vot și donarea de sânge au reprezentat temele primului campionat de dezbateri online, desfășurat în perioada octombrie – decembrie 2009, prin intermediul platformei www.youspeak.ro. Fiecare dezbateră a pus față în față două echipe, afirmatoare și negatoare, ce și-au prezentat argumentele prin patru discursuri scrise. Calitatea argumentării a fost evaluată de un arbitru avizat, care a dat câștig de cauză uneia dintre părți. Participanții, tineri între 15 și 25 de ani, pasionați de arta argumentării, au participat la o Școala de iarnă organizată în luna decembrie.

The screenshot shows the YouSpeak website interface. At the top, there is a navigation menu with links: home, înscriere, comunitate, resurse, ardor & parteneri, ce poti castiga, școala de iarna, contact. Below the menu, there is a section titled 'Ce se intampla in acest moment?' with a calendar for May 2010. The calendar shows dates from 1 to 31. Below the calendar, there is a section titled 'Ce este YouSpeak de fapt?' with text describing the platform. To the right of this section, there is a table with columns for 'Lu', 'Ma', 'Mi', 'Ju', 'Vi', 'Sa', 'Du' and rows for dates 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31. Below the calendar, there is a section titled 'Informații' with text about the project and a list of rules. To the right of this section, there is a section titled 'Ce poti castiga?' with a list of benefits. Below this section, there is a section titled 'Noutati' with text about the competition and a list of rules.

Programul a fost inițiat de Asociația Română de Dezbateri Oratorie și Retorică (ARDOR) și derulat în

parteneriat cu Asociația Pro Democrația, Centrul pentru Jurnalism Independent și Asociația React. Finanțarea a fost asigurată de Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.

❖ Informația de interes public – un drept fundamental și o responsabilitate pe măsură

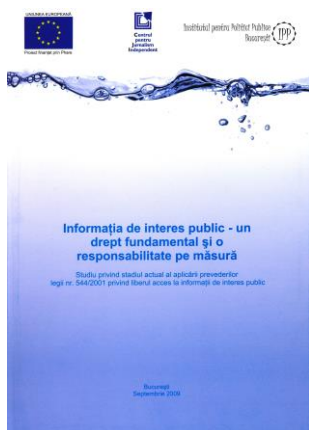

Figure 4 Studiu privind stadiul actual al aplicării prevederilor Legii nr.544/2001

În cadrul programului a fost elaborat un *Studiu privind stadiul actual al aplicării prevederilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public*, pe baza unei ample documentări asupra modului de asumare a principiilor acestei legi la nivelul mai multor categorii de utilizatori/beneficiari, de la instituții publice la organizații neguvernamentale, presă și cetățeni.

Programul a fost inițiat de Institutul pentru Politici Publice (IPP) și finanțat de Uniunea Europeană prin programul Phare 2006/018-147.01.02.

❖ Dreptul la bună guvernare, noiembrie 2008 - septembrie 2009

Programul și-a propus să stimuleze interesul presei locale față de activitatea autorităților centrale și locale, în scopul unei corecte și cuprinzătoare reflectări a actului de guvernare, spre mai buna informare a marelui public. El a inclus două module de pregătire, a câte șase cursuri fiecare, desfășurate în două centre regionale – Iași și Craiova.

Jurnaliștii s-au familiarizat cu conceptul de „bună guvernare” ca drept fundamental al omului, recunoscut de legislația europeană, cu tehnici ale jurnalismului de investigație, cu metode de monitorizare a bugetelor locale și a aplicării politicilor publice la nivel local.

Programul conceput de CJI a fost susținut financiar de Ambasada Statelor Unite la București.

❖ Cenzura economică în presă

Scopul proiectului a fost să evalueze modul în care autoritățile publice – centrale sau locale – respectă legislația privind achizițiile publice, dar și felul în care s-a cheltuit banul public pentru publicitate în perioada campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale, octombrie – noiembrie 2009. Legislația referitoare la accesul la informațiile de interes public, vizitele de documentare sau discuțiile directe cu reprezentanții autorităților publice și cu jurnaliști oferă o imagine cuprinzătoare a pieței de publicitate autohtone și a modului în care aceasta influențează independența editorială. Raportul rezultat în urma acestei ample activități de documentare va fi lansat în mai 2010.

Proiectul este finanțat de [Open Society Justice Initiative](#).

❖ Protecția mediului în presă: cum să scrii despre politici de reciclare

Programul a inclus o serie de cursuri despre protecția mediului și reciclarea deșeurilor, cu accent pe reciclarea celor provenite din surse de iluminat, cu scopul de a-i ajuta pe jurnaliști să identifice și să traducă astfel de subiecte pe înțelesul marelui public. Discuțiile au abordat principalele provocări cu care se confruntă jurnalistul de mediu din România, dar și modalitățile în care acestea pot fi depășite.

În cadrul acestui program a fost lansat concursul *Cel mai bun jurnalist de mediu in 2009*. Câștigătorii vor beneficia de o excursie de studii la Amsterdam, în perioada mai - iunie 2010.

Programul a fost sprijinit financiar de **Asociația Recolamp**, **Ambasada Regatului Unit al Marii Britanii** și **Ambasada Statelor Unite** la București.

❖ Interesul public pe agenda media – competiție de documentare radio și tv

Cea de-a doua ediție a acestui program inițiat de Fundația Soroș și derulat în parteneriat cu Centrul pentru Jurnalism Independent a avut drept temă *migrația*.

Figura 5 Anca Toader în timpul sesiunii de pregătire pentru radio jurnaliști

Jurnaliști de radio și televiziune de la posturi locale au participat la sesiuni de pregătire organizate la CJI în luna aprilie. La trainingul destinat aprofundării documentarului de radio – susținut de **Anca Toader** (BBC Senior Trainer) și **Valentin Panduru** (freelancer) au participat jurnaliști de la zece posturi de radio din țară.

Secțiunea TV a reunit nouă echipe de televiziune; trainingul a fost susținut de **Anca Grădinaru** (reporter special la **Antena 3**) și **Sorin Avram** (freelancer)

Câștigătorii celor două secțiuni – 1TV Bacău cu filmul *Singur acasă. Generația 60+* și Radio Nord Est Iași pentru reportajul *Destine in derivă* - au fost premiați în cadrul unei festivități organizate în septembrie, la Sighișoara.

❖ Ghid de bune practici pentru presa online

[Ghidul de bune practici pentru presa online](#) a fost realizat de participanții la programul **Internet Ethics for Online Media** organizat de Mediacentar din Sarajevo, în 2006 și 2008, în cadrul activităților susținute de [South East European Network for the Professionalization of Media \(SEENPM\)](#).

Cei 12 participanți - reprezentând tot atâtea țări din regiune - au analizat bune practici din diferite părți ale lumii și le-au adaptat principiile de baza specificului regional. Scopul ghidului este să le ofere jurnaliștilor instrumentele necesare navigării printre dileme etice complexe care apar într-un proces jurnalistic onest, destinat informării corecte a publicului.

Recomandările privesc acuratețea, diversitatea, bunul-gust, decența, corectitudinea, dreptul la viața privată, ofensa, consimțământul și participarea publicului și se bazează pe regulile fundamentale ale jurnalismului: echilibrul, imparțialitatea, integritatea și independența.

Versiunea completă a ghidului este disponibilă la <http://www.seenpm.org/new/index.php?id=84>.

B. Advocacy

❖ Coaliția Opreți codurile

Alături de [numeroase organizații](#) civice și de presă, CJI a reacționat față de aprobarea Guvernului României a Codurilor Penal, Civil, de Procedură Penală și de Procedură Civilă fără o reală dezbatere publică prealabilă. Organizațiile membre au demarat- în martie 2009 - o campanie constructivă menită a duce la retragerea proiectelor celor patru coduri din Parlament și la organizarea unei consultări publice ample la nivelul societății pentru identificarea cerințelor acestora și apoi la o dezbatere bazată pe textul redactat în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională.

În ciuda unei intense activități, concretizate în conferințe de presă, scrisori deschise, adresate inclusiv autorităților europene, proteste, participări la lucrările comisiilor de specialitate din parlamentul României, Coaliția nu a putut opri adoptarea codurilor.

Fig. 6 – Sigla coaliției *Opreți codurile*

❖ Pact pentru garantarea libertății presei

Alături de alte nouă organizații ale societății civile, CJI a adresat invitația tuturor candidaților la președinție de a semna un Pact pentru garantarea libertății presei.

Documentul este disponibil la <http://www.cji.ro/articol.php?article=865>.

❖ Coaliția pentru universități curate - CUC

Pornind de la constatarea că în domeniul educației corupția este strâns corelată cu lipsa de performanță a sistemului, Coaliția pentru Universități Curate a monitorizat integritatea a 42 de universități de stat. [Topul integrității](#) alcătuit de Coaliția pentru Universități Curate, arată că situația este descurajatoare; nicio universitate nu a reușit să obțină punctajul maxim acordat, adică 80 de puncte, concretizat în 5 stele și doar 3 universități au obținut 4 stele. În schimb, 6 universități au obținut 0 stele, ceea ce presupune nereguli majore, scandaluri frecvente de corupție, existența nepotismului, a clanurilor de familie, a avansărilor nebazate pe merit.

Figure 7 Sigla CUC

CJI a mai semnat [o scrisoare](#) adresată Consiliului Europei, cu privire la efectele pe care legislația anti-terorism le poate avea asupra libertății presei, a protestat – alături de Active Watch – Agenția de Monitorizare a Presei – față de [respingerea de către Parlament](#) a proiectului de lege pentru modificarea legii de funcționare a serviciilor publice de radio și televiziune sau a solicitat Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești [modificarea proiectului](#) pentru modificarea și completarea titlului III „Prevenirea și combaterea criminalității informatice” al Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 decembrie 2003

Nu în ultimul rand, CJI a reacționat prompt, alături de alte organizații ale societății civile, la orice inițiative legislative care restrângeau libertatea de exprimare, la încălcări ale libertății presei sau ale deontologiei.

C. Cursuri, seminarii

CJI a organizat cursuri pentru jurnaliști, studenți la jurnalism și la disciplinele conexe, în formule variate, menite a răspunde nevoilor de training ale fiecărei categorii. În 2009 au fost organizate cursuri de jurnalism politic, jurnalism narativ, știința știrilor, jurnalism online, știri radio, jurnalism economic și jurnalism cultural, la care au participat aproape 300 de persoane.

D. Evenimente

- CJI a organizat două întâlniri ale Convenției Organizațiilor de Media – în mai și în octombrie – la care au participat reprezentanți ai Asociației Patronale a Editorilor Locali (APEL), Consiliului Național al Audiovizualului, SRR, SRTV, ziariști și manageri din media românească.

- La solicitarea IREX, CJI a supervizat și în 2008 realizarea capitolului despre România din raportul **Media Sustainability Index** – elaborat anual de IREX – International Research and Exchange Board (www.irex.org/msi).
- Cu sprijinul Administrației Fondului Cultural Național, CJI a publicat lucrarea *Ghid de exprimare corectă în presă* de Mona Moldoveanu Pologea.